

шо між операми Танганіка і Ньяса понад рік. Луду вилучено 100 білих людей і 14,000 чорних развідобувалися. В Африці білих людей було тоді 2 роки і тут же вони

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Published daily except Sundays and holidays.
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Editorial Committee

Belongs to Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 24, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Three could be busy,		Поскольку число при наем.	
One year	\$ 7.00	Ha pñ	\$ 7.00
Six months	\$ 3.75	Ha pñ roky	\$ 3.75
Three months	\$ 2.00	Ha pñ mñññ	\$ 2.00
Bridges and Jersey City Rails:		В Джерси Сити и Загранично:	
One year	\$10.00	Ha pñ	\$10.00
Six months	\$ 5.00	Ha pñ roky	\$ 5.00
Three months	\$ 2.75	Ha pñ mñññ	\$ 2.75

For advertisement rates and other information, apply to the Editor.
Telephone "СВОБОДА": 438 Montgomery, Tel. V. H. 3024; 1838 Montgomery.
In Kansas publish weekly except on the 1st of the month.
Address: "СВОБОДА", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ТРИ ДОГОВОРІ — ТРИ РОЗБОЇ

Дня 18. марта 1921. року зібрався в місті Ризі представники польського уряду з Москви й польського уряду з Варшави. На цьому зібранні підписано угоду між Польщею та Московщиною, угоду, силою котрої український народ розділено між, грабниками української землі. Рішено про український народ, не питаючи його самого, чи він годиться на це рішення. І більшовицькі представники і польські представники вважали, що вони представляють теж український народ, що вони й влі його мають право заступатися, але український народ не то, щоб такого представництва не давав, але й проти свого вирішення протестував тоді, і тепер протестує, і далі буде протестувати.

В два роки після ризької угоди між Польщею та Московщиною зібрався в Парижі двох державна нарада. Сім разом були представники англійських держав, які на основі побачення в світовій війні признавали собі прерогативу рішати про український народ, відбитий ними від Австрії, і Польки, які сі землі силою зобов'язали, і силою проти волі українського народу держали, і на основі цієї насильної окупації признавали собі право рішати про український народ. І ось ці англійці і Польки, які не мають права рішати про український народ, potwierdili ризький договір і вирішенням з 14. марта 1923. року признали Галичину Польщі.

І знова прогинували два роки й знова зібрався конференція. Сім разом у Ризі. З одного боку знова ці самі представники розбійницької Польки, з другого боку зверхні начальники католицької церкви, до котрої признається велике число Польки. Потургувалися, добила угода, і ось дня 10. лютого 1925. року вийшов ще один ризький договір, ще одно паризьке рішення. І знова за вступом для католицької церкви заря, католицької церкви признав право Польщі до загарабання нею українських земель і признав Польщі право переміняти український народ на Польки і право вживати до польонізації української католицької церкви. Говорили Ризі і Варшава про Українців, яких там не було. Паювали шкіру України меж себе, не питаючи українського народу. Торгували ним як худобою. Поділяли межі собою. Се мені, се тобі. А України не має бути. Як колись у Ризі, як колись у Парижі.

Останується сі три дати в горічній пам'яті українського народу. Рига; Париж; Ризі. 18. марта 1921. року, 14. марта 1923. року, 10. лютого 1925. року. Три конференції, три торги, три розбої на живій тілі українського народу. Український народ запам'ятає їх всіх. Він по чисті мусить бути владний свого вороженькам, що вони так швидко говорять і Українцям, і світові, які в них заміри супроти України. Український народ знає, що його жде боротьба. Се не перший раз і не останній. Український народ тим живе, що бореться. Борючись він і далі буде, поки не розпадеться всяк каїдан, і ризький, і паризький, і римський, і поки він не стане самим паном на своїй землі й не буде рішати про свою долю своєю волею.

ЖИТТЄВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ

Президент Куляжж видав недавно ось таку заяву про забезпечення життя:

"О скільки я заважаю, нема нічого в світі, щоб могло заняти місце забезпечення життя. Вживати можна забезпечення як запоруку для своєї родини, свого спадку, своєї майбутності та своїх віртелів.
"Звичай забезпечувати своє життя, а передовсім звичай поносити зиск жертви для свого забезпечення є найвищим відомим мені способом до розв'язання в собі значущою охолодності та бізнесової постійності, які мусять лягти в основу всякого поведіння.
"Коли взяти під увагу всі чинники забезпечення, як життєве забезпечення представляє, я в глибоко переконаний, що нема такої другої інвестиції, яка давала б таке гевне й готове відшкодування, як дає добре життєве забезпечення.
"Хто радить другим брати життєве забезпечення, той є евангелістичною охолодністю та палестинським способом життя."

Калвін Куляжж.

Так пише президент Зауценхс Держав про справу, яка не має в собі політичної ні партійної замаски, отже навіть партійної сторонності. Так говорить президент Зауценхс Держав на основі власних спостережень та зброї розваги, й певно не без засвідчення опії своїх членських і фаворних лордів.

Його слова годяться певно з досвідом, який маємо ми самі. Ми самі бачимо на власні очі, як зникає вдала й життєва заличка людей через приступленість до запомоганих організацій. Як вони з багдужних стають дбаї, з неощадних ошадні, з непереможливих, ошадніми. Правда, ці перемінні люди не приймають бодого нових часів, але вони певно приймають, се певно до того, що не приступили до запомоганих організацій.

СЛОВОМ І ДІЛОМ.

Пробудження селянської активності на Україні. — Селянські виступи на з'їздах і конференціях. — Перевирбори сільських рад. — Обережно з релігією! — Селянський терор.
(Вид спеціального кореспондента "Свободи").

На Україні щось діється, Україна оживає, — це найголовніше враження, яке лишається про прочитанню першого-ліпшого числа селянського часопису. Більшовицькі називають це "шос" — пробудженням селянської активності. Воно й правда, що маємо тут до діла з проявами селянської активності. Але дивна річ: ті прояви все чомусь обертаються проти радянської влади. А більшовицькі роблять добу міну при злігрі й-якесь тішаються (привиняли про людське око):
"Ось, моваля, ми обернули лише до села, а селянська активність і пробудилась!"
Прояви ті активності, як сказано, найменшої підстави стійтишities комуністам не дають. Ось, нап., перед нами лист з Ізюмської повісті: "Шо дали конференції й на що накарікали селяне" ("Комуніст" ч. 80). Автор листа, якийсь Д. Ортенберг, сумлінно стверджує, що на конференції було тільки 12% неможливих. Значить, більшість на конференції були заступили середники й куркулі — елемент очевидно некомуністичний, навіть антикомуністичний.
Тепер послухайте, що ці делегати говорять.
— Нашо в кооперації потрібні партії! — кричав один.
— Партія тільки говорить, не робить! — підтримував його другий.

На Барвінківській конференції один з делегатів, обурившись задоволенням нахабним втручанням признає комуністів у дебати, поставив питання рубаш: — Цікаво знати, чи не партійна конференція чи безпартійна?

Редакція "Комуніста" супроводить це запитання іронічними знаками, "і" та яка з цього користь? Солоні мужики запитання своєї соли від цього не траплять.
А ось друга пригода, описана в московській "Правді" (24. IV). Зібрався в Харкові районний з'їзд сільрад, щоб обирати райвиконком. Почули дідюшки, що в той самий день у Харкові відбувається губернська конференція Компартії, й рішили послати на конференцію свою депутатів. Пішли два чоловіки та одна молодиця. Привітання сказала молодиця, але якесь коротко, скупе:
— Вітаю вас, а також вітаю від наших селянок...
Тільки й всього. А тоді заговорили чоловіки, про сільські потреби, про нестачу лісу, про неврожайний рік, про неохідну допомогу... І як заговорили! "Ми... кажуть, — говоримо до вас, як до партії, що все може: зверніть вашу увагу — селянству жити тяжко".
Не то прохання, не то погроза — вже й не розбереш!
На конференцію цей селянський виступ зробив глибоке враження. "Нам... лише кореспондент "Правди", — вперше довелось почути привітання складене з самих винок: поставити питання, змилити, поправити й т. д."

Ще цікавіше, як селянська депутатів, повернувшись на з'їзд, розповіла про свої враження. "Нас стрінули оплесками, так що й говорити не вразило, можна було... Служаки а пошаною, ніхто не перебарвчав, не кричав... Записав нічого не записали, тільки на словах пообіцяли, та що там!" І депутатів "безнадійно махнули рукою".
Як ми кореспондент "Правди" ривіночасно бути на партійній конференції й на селянському з'їзді — це вже його секрет. Але ми не маємо ніякої підстави сумніватися у правдивості його слів. Таких річей не вигадують!
Отже на провінції дідюшки кажуть, що "партія тільки говорить, а не робить", а в Харкові їм переконується, що так воно дійсно і є — безнадійно махне рукою. Пуста ж, моваля, влада, й не словами, а чимсь иншим треба до неї балакати!"

Хто цікавий знати, чим "иншим" балакає пробуджене село до радянців, той знайде впершочеру відповідь і на це питання в тих самих селянських часописах.
Відбулись отсе перевирбори сільрад на Україні. Урядові натиск на виборців був трохи менший, ніж на попередніх правдиворів. Як ж наслідки? На Київщині на 12000 новообраних членів від всього 242 комуністи й 257 комсомольців. На Полтавщині — ще гірше: обрано нових членів 4589, а з комсомольців тільки 74 ("Комуніст" ч. 80).

Цей один спосіб висловлювати правду компартії своє не вдоволення: село обіймає комуністи і комсомольці, не допускаючи їх до своїх громадських установ.
Ще один спосіб: село демоністично осуджує антирелігійну пропаганду. Коли треба, то село виїїє послатися на "товарища Леніна", але молитися йому воно "все-таки не хоче. Наслідок — боротьбу з релігією треба проводити з максимальною обережністю, беручи на увагу грубий фетишизм селянських вірувань... Треба перестати називати сільські гуртки "гуртками безбожників", бо така назва відраджує навіть поступово селянську молодь, яка боїться нападіть з боку батьків" ("Ком." ч. 82).

Ці говорились на з'їздах антирелігійників в Одесі, де ще недавно влаштувалися "безбожники" вахканилі та оргії. Ним проповідували "максимальна обережність". Очевидно, дістати добру науку, що й досі ще шкура свербить!
Науку село вміє давати добру й підцим оглядом його "активіст" останніми часами на стільки зростає, що селянська преса просто не встигає зановоувати всіх випадків селянського терору. Ось коротка — й, розуміється, далеко не повна — діста більшовицьких жертв за останній тиждень:

Біля Києва, в Будаївській лісі, "бандити" забили тов. Березина-Павла, бувшого начальника київської четки ("Ком." ч. 79).
У селі Никифорові. Перемийського району, пострілом у вільно забили селянську делегатку Харитину Нестеренкову ("Комуніст" ч. 81).
У селі Бабиці, на Уманщині, секретар комхейки Кіндрат Куляба дістав низку листів з

погрозами, що його розстріляють або кинуть у колодезь, коли він не вийде з ЛКМВ. Куляба вже три дні не ночує вдома ("Ком." ч. 83).

У селі Веприку, Роменської округи, забили члена комнезаму Егорова та його сестру У Броварській лісі, коло Києва, знайдено вбитим з одрубаною головою співробітника стінгасти Волкова ("Комун." ч. 85).

Цікаво, що з п'ятих перелічених тут жертв селянської "чистки" тільки одна належить до української народності — нещаслива "делегатка" Харитина Нестеренкова. Решта — це іногородні: Лотшин Березина-Павла і Москалі Егоров з сестрою та Волков. Очевидно в пробудженій "активності" українського села національний момент також відіграє якусь роль. На жаль, селянська преса про це не подає ніяких безпосередніх відомостей, так що

лише здогадами можна тут до чогось додуматись.

Для повноти образу треба либов згадати ще одну звістку з числа 85. "Комуніст". Телеграф з Ромен повідомляє, що в Веприцькій районі забилися "банди" Стешенка, яка нападла на совітський установи, вбивала відповідальних робітників і членів комнезамів. Банда оперувала від 1918 року аж до останніх днів, коли минулої осені Стешенка зловили, на його місці стали Кулеба й Парак. Це діялось не коли-небудь, а тепер, у 1925 році, на темні роки панування більшовицьких над Україною! А скільки таких "банд" ще оперує!...

Очевидно, що селянська активність — річ добра. Та не для всіх.

Прага; 5. травня.

Радянщини.

3 українського життя в Америці.

НЮ ЙОРК, Н. Я.

Дар Просвіті у Львові.

Повідомлюю шановних жертвodawців, що ті гроші, які Ви зложили на мої руки як дар Тов. Просвіті у Львові, з'їздили вилані в сінні цього року. Ось їх імена: по 2 долари: Підгирський і Загоруко; по 1 доларові: пані Скубова, Куляба, Калмыкова, Саєвич, Якубенко і Панків; по 50 центів: пан Шандаровський і пані Гірна. Всі разом 11 доларів, 1 дол. пересика, так що Просвіта отримала від мене 10 дол. і в наступній листу до мене виділи Тов. Просвіті зі Львова про щирі передати всім тим жертвodawцям від них найсердечнішу подяку.

Михайло Панків.

НЮ ЙОРК, Н. Я.

Український Демократичний Клуб в Нью Йорку витав пані Ганну Чикаленко-Келлер. У втерок ввечері, дня 19. с. м., відбулася в льокалі Українського Демократичного Клубу в Нью Йорку прийняття в честь пані Ганни Чикаленко-Келлер, делегатки на Міжнародний Жіночий Конгрес у Вашингтоні.

Прийняття відбулося старанням Жіночої Секції У. Д. Клубу. Вечір отворила короткою промовою представлениця Жіночої Секції п. Анна Ярош, вичаючи шановну гостю в імені Клубу. Потім відбулася скромна перекуса, підчас котрої були промови і дискусія над організації українського жіноцтва в Америці.

Перший промовляв п. Микола Шутакевич, член Клубу, котрий підніс важливі моменти з нагоди приїзду пані Келлер на жіночий конгрес і сего шановна делегатка пішла на зустріч українським жінкам в Америці, за що знайшла щире гваріє прийняття.

Сю гваріє треба використати та започаткувати реальну організацію українського жіноцтва, котре було би в контакті з американськими жіночими організаціями та українським жіноцтвом в Європі. Пані Келлер здобула собі велике признание і щирі симпатії українського громадянства в Америці не тільки за свою працю для української справи на міжнародній полі, але рівночасно

сно для українського жіноцтва. (Пані Чикаленко-Келлер є дочкою відомого патріота і письменника з Великої України д. Євгенія Чикаленка, котрий довгі літа видавав своїм коштом український левік "Радуга" в Києві і котрого сповідав недавно помістила "Свобода").

Потім промовляв п. Гр. Павловський, артист Українського Національного Хору. Він сказав, що для нього приїзд пані Келлер і її гостиня єрідне українське життя в Америці знається рідким світлом. Він задував тарні минулих, увів в домі д. Чикаленка в Києві, куди він заходив будучи ще студентом.

В домі п. Чикаленка зображені частенько найкращі дати України і там відбуваються розмови всі теми українського національного і політичного життя. Там укладались плани про відродження українського народу. Трудями і терпінням Чикаленка, казав він, видавалися українські часописи і книжки; його фондами удержувалися українські просвітні інституції.

З рамені Клубу гостині секретар п. В. Юрківський. Шановна делегатка відповіла на всі промови разом, заявляючи, що було велим повалданом для української справи, що в Америці поставляється значна організація, котра працюватиме спільно з кравими жіночими організаціями. Пані О. Лоточка, секретарка Конгресового Комітету, алеповіла до українського жіноцтва в Америці, щоб допомогла до основи Лиги Українок в Америці з центральною в Нью Йорку, а також і поодинокі громадянки.

Присутні жінки дуже інтересувалися справою жіночої організації. Забирали гудос в дискусії і всі обіцяли свою поміч у сій справі.

Прийняття пані Ганни Чикаленко-Келлер жінками Українського Демократичного Клубу мало патріотичний і широкі громадський характер.

Присутні.

НИХТО НЕ ЗНАЄ ГОДИНИ СМЕРТІ АБО НЕЩАСТІ СВОГО. ОБЕЗПЕЧЬ СЕБЕ І СВОЮ РОДИНУ В У. Н. СОЮЗІ СЕРПАС.

ПОДАКИ

Обер, Н. Я.

Отсим складало подяку У. Н. Союзові за допомогу в сумі 50 доларів, яка стала у великій пригоді мені і моїм дітям.
Дмитро Несчот.

Вест Пуамен, Га.

Я низше підписана членкиня від. 216 У. Н. Союзу, складала як найсердечнішу подяку головному урядови У. Н. Союзу, комісії просби і скрг і всім членам делегатів й делегатам 16. гол. конвенції У. Н. Союзу за уділення мені запомогти в сумі 50.00 з фонду запомогового. Се велика поміч для мене бідної вдови і моєї сестри бідних еригток, бо я мала за що купити їсти і на інші потреби, які конче треба було купити. Так ми молилися до Бога за Батька нашого, що нас полишив при добрім опікуні У. Н. Союзу, котрий ніколи не забуває за своїх бідних діточок. Ми всі вдячні йому і дай, Боже, щоб наш Батько Союз зріс о троє більше в майбутні й членах, і щоб ніодної родини не було без його опіки. Кільцю всіх, щоб вступили до У. Н. Союзу, бо він один найліпший помічник в разі потреби або випадку.

Марія Микитюк.

Ст. Луис, Мо.

Отсим складала сердечну подяку головному урядови У. Н. Союзу за виплачене мені за допомогу в сумі 50 дол. з каси фонду убогих, котрі стали мені у великій допоміг підчас моєї 16-місячної нещасті. Зарозумію членом Бр. св. Володимирів Вел. від 179 У. Н. Союзу і місцевих українців за допомогу, котру я побирав донедавна.

Теллер, Луис, Мо.

А тепер кличу до тих, що не є членами свого товариства. Вступайте поки час, щоб не було запізно! Біда не спить. Не вмиємо, що застрягає, що може статися!

Желасю У. Н. Союзові і урядникам сили і витривалості у їхній праці, щоб наша організація до року подолатись.

Лука Бєрєза,

член Бр. св. Волод., від 179 У. Н. С.

Джессап, Па.

Я низше підписаний член У. Н. Союзу складала сердечну подяку головному урядови У. Н. Союзу за виплачене мені за смертної запомогти по моїй жінці Анні Барішак.

Я кличу до тих, що не стоять в У. Н. Союзі, щоб вступали в членів У. Н. Союзу, котрий спомогає своїх членів в біді і в нещастю.

Стефан Барішак

член 311 від. У. Н. Союзу.

УКРАЇНСЬКИЙ РАДІО-КОНЦЕРТ.

По всі Канаді, ба навіть і в Зауценхс Державі добре звичний Український Хор з Торонто, Онт., в Канаді.

Хар сен числить 56 душ і здобула собі чималу славу серед англійської публики з часів вступу на "Канаде" Населення Експібішен". Діригент, пан Юрій Гассан, бувши член хору Коушні, а медалью аржановою паном О. Коушнем, з котрим ми переплелись.

У втерок 26-го мая, Український Хор сплятиме на "радіо" (broadcasting) в Торонто Канада. Стація "С. С. С. L." — 357 metres, починаючи о дев'ять годині ввечері (daylight saving time).

КАМПАНІЯ ЄДНАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ
ЗГІДНО З УХВАЛОЮ 10-ОЇ КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗУ
ПРИЙМАЄТЬСЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ
В КИЇВІ, НАЮ І ЧЕРВНЯ 1925 Р.

